

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Regula Morum. Sive Dictamen Conscientiæ

**Babenstuber, Ludwig
Reichlin, Alphons
Hepper, Johann Baptist**

Salisburgi, 1697

§. II. Dubia de Voto, Juramento, Promisso.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39970

ergo impleri debet certa satisfactione, quia certa obligatio impleri non potest per satisfactionem dubiam. Et ideo inquisita sufficienter veritate adhuc dubitans, an recitaveris horas Canonicas? teneris recitare. Dubius, an persolveris pœnitentiam injunctam à Confessario? teneris persolvere.

§. II.

Dubia de Voto, Juramento, Promisso.

SUMMARIUM.

13. *Quidnam agendum in dubio emisi voti, juramenti, vel alterius cujuscunque promissi?* 14. *Quid in dubio circa sensum verborum, vel intentionem se obligandi?* 15. 16. 17. *Quid in dubio, an vovens, jurans, promittens habuerit sufficientem usum rationis?* 18. *Quid in dubio, an quis voverit, sive promiserit majus, vel minus?* 19. *Quid in dubio, ad quidnam tenearis vi verborum?* 20. *Quid in dubio, an materia voti sit licita?*

XIII. **C**OROLLARIUM I. Dubius, an votum, vel juramentum emisserit, vel aliquid promiserit? si post diligentem veritatis inquisitionem dubium etiamnum remaneat, nec voto, nec promisso, nec juramento tenetur. Sanchez. *lib. 1. Decal. c. 10. n. 36.* Bonac. *tract. de contract. disp. 1. quest. 2. pu. 2. §. incid. n. 3.* Castrop. ubi supra *pu. 9. n. 2.* Boss. *§. 45. n. 1589.* Tambur. *1. Decal. cap. 3. §. 7. verbo votum.* Bardi *discept. 6. c. 1. §. 1.* Ratio est: quia libertas est in possessione. Neque est æquum, ut quis ob debitum incertum obligetur ad certam solutionem. Accedit, quòd votum, juramentum, promissum sint quædam veluti leges, quas homo sibi imponit: atqui nulla lex dubia, & de qua non constat, esse latam, obligat: ut vidimus in *præc. a.* ergo nec votum, juramentum, vel promissum dubium. Hæc doctrina procedit etiam in casu, quo quis magis propendet, & inclinatur animò, quòd voverit, promiserit, juraverit, quam quòd non voverit &c. quamdiù

diu talis propensio intellectum relinquit intra limites dubij. Nam si opinetur se vovisse, jurasse, promississe, ita, ut de contrario nullum possit rationabilem assensum elicere, tenetur votô, promissô, vel juramentô. Ratio est jam toties dicta: quia tunc votum, promissum, vel juramentum sunt in possessione. Quod si de utraque parte habeat opiniones probabiles, potest amplecti, quam libuerit. Videatur Sanchez. *loc. cit.*

XIV. Corollarium II, Qui dubitat invincibiliter, an verba, quibus utebatur, dum vovebat, jurabat, promittebat, continent formam veri juramenti, voti, promissi, vel potius significant nudum propositum, vel simplicem assertionem? ad nihil tenetur. Castrop. *pn. 10. n. 2.* Tambur. *loc. cit. n. 5.* Boss. *n. 1593.* Ratio est: quia tunc dubium est, an votum, promissum, vel juramentum fuerit emissum? atqui in eo casu nemo illis tenetur, ut primum diximus. Quod si constet de sensu verborum, isque non sit ambiguus, sed certò denotet votum, juramentum, vel promissum, vel solum sit dubium, an illa proferens habuerit animum se obligandi? Talis tenetur votô, promissô, vel juramentô. Boniac. *loc. cit. n. 4.* Castrop. *n. 4.* Boss. *n. 1595.* Bardi §. 5. Ratio est: tum, quia possessio stat pro voto, juramento, vel promissô. Tum, quia verba sunt signa intentionis, & nemo præsumitur dicere, quod non habet in corde, donec probetur contrarium. Tum, quia probato factô præsumuntur adfuisse omnia ad illud requisita, ut docet Sanchez *lib. 1. de sponsal. disp. 9. n. 13.* apud Castrop. *loc. cit.* ergo, quando constat de voto, promissô juramento, præsumendum est, adfuisse requisitam intentionem, & animi voventis, jurantis, vel promittentis. Quare, qui certus est, quod puellæ promiserit matrimonium, voverit peregrinationem &c. Tenetur puellam ducere, & instituere peregrinationem. Verùm Tambur. ubi supra *n. 6.* existimat, non esse improbabile, te neutriquam

riquam in hoc casu obligari. Cùm enim intentio se obligandi sit de ratione voti, promissi, vel juramenti promissorij, de ea dubitans reverà dubitas de substantia voti, promissi, vel juramenti, quod idem est, ac dubitare, num voveris, promiseris, vel juraveris? Unde nulla hîc stat pro voto, promisso, vel juramento possessio, sed pro libertate. Citat nominatus Author pro hac sententia Caramuelem *lib. 3. Theolog. moral. n. 1338.* & Alphonsum de Leone apud ipsum.

XV. Corollarium III. Dubitans, an habuerit sufficientem rationis usum, dum vovit, vel juravit, eò quòd fuerit ætatis admodum teneræ, debet attendere, an votum, vel juramentum emisit expletò jam ætatis septenniò, vel nondum expletò? si jam expletò, idque illi constat; tenetur votò, & juramentò. Si nondum expletò, non tenetur. Sanchez 4. *in Decal. c. 1. n. 14 Castrop. pu. 11. n. 2.* Bardi §. 6. & alij. Ratio est: Quia completò septenniò pueri regulariter præsumuntur habere sufficientem usum rationis: non autem ante illam ætatem completam. Unde in priori casu præsumptio, & possessio stat pro voto & juramento: in posteriori pro libertate dubitantis. Quòd si omnibus pensatis sit incertum, an tum fuerit completè septennis, nec ne? judicat Sanchez. *loc. cit.* eum teneri votò & juramentò. Ratio est: quia rarò, & vix unquam vota vel juramenta promissoria, ceu res maxime seriæ, fiunt ante septennium. Quare etiam in hoc dubio ex communitè contingentibus oritur præsumptio pro completo septennio, atque adeò pro valore voti, & juramenti. Nihilominus Castropal. *n. 4.* licèt hanc sententiam censeat esse probabiliorè, judicat, etiam oppositam, nempe, nullam hîc esse obligationem voti, vel alterius promissionis, esse probabilem. Ratio est: quia in hoc non constat de voto, aut juramento. Cùm dubitetur de essentiali constitutivo utriusque, ergo libertas dubitantis manet in possessione.

essione. Existimat hanc opinionem alijs authoribus relatis probabilem etiam Diana de *Consc. dub. resol.* 11. & tenent complures, quos refert Bossius *n.* 1606.

XVI, Corollarium IV. Qui dubitat, omnibus diligenter expensis, an votum, vel aliud promissum fecerit in amentia, vel cum esset sui compos, & sanæ mentis, aliquando tenetur, aliquando non tenetur votò, vel aliâ quacunque promissione. Tenetur, quando diligenter inquisita veritate non constat, voventem, seu promittentem amentiam fuisse correptum, antequam votum, vel promissum emitteret. Sanchez *lib. 4. Decal. cap. 1. n.* 15. & DD. communiter apud Bossium *n.* 1612. Ratio est, quia qualitas, quæ naturaliter inest, semper inesse præsumitur, nisi probetur contrarium. Sed sanitas mentis est hujusmodi qualitas: nam natura generat homines sanæ mentis; ergo præsumitur inesse. Non autem tenetur, quando certum est, voventem ante votum, vel promissionem editam fuisse in amentia, & dubitatur, an tempore, quo vovit, vel promisit, habuerit lucida intervalla? Ratio est, quia dementia suapte natura est morbus perpetuus, & ideò existens de præfenti præsumitur duratura omni tempore. Lucida verò intervalla, quia sunt per accidens, non præsumuntur, nisi probentur. Boss. *cit.* Quòd si constaret, votum, vel promissum fuisse factum tempore lucidi intervalli, planè obligaret.

XVII. Corollarium V. Quòd si dubites, an voveris, promiseris, juraveris in somno, ebrietate, vel phrenesi? votum, promissum, juramentum præsumuntur valida, teque obligant. Sanchez. Boss. *cit.* Ratio est: tum, quia similes actus rarissimè fiunt tempore somni, ebrietatis, vel phrenesis; sed dum homo est sui compos. Unde ex communiter contingentibus præsumuntur in dubio fuisse facti cum sana mente. Tum, quia somnus, ebrietas, & phrenesis durant brevi tempore. Hinc non præsumuntur,

P

tur,

tur, ita permanere, sicut amentia, ut actus censeatur gestus illis durantibus. Tum, quia qualitas naturalis, ut est sufficiens usus rationis, in dubio præsumitur, donec probetur contrarium. Si verò certus sis, te, quando vovisti, promisisti, jurasti, fuisse ebrium, phreneticum, vel somno oppressum, & dubites solum, an fueris plenè vel semiebrius? item, plenè, vel semisopitus? sive in tali phrenesi, quæ sufficiat ad auferendum usum rationis ad mortale peccatum sufficientem? ad nihil obligaris. Ratio est: quia, dum constat de somno, ebrietate, vel phrenesi, quæ sunt apra nata ad usum rationis auferendum, hic præsumitur ablatum, & possessio stat pro libertate. Confirmat hoc Castrop. *p. 11, n. 7.* ex P. Suarez, Is, cui in somno accidit pollutio, & postea dubitat, an tum habuerit perfectum usum rationis? non condemnatur peccati mortalis ob defectum perfectæ libertatis: ergo ob eundem defectum non est præsumendus validè vovisse, jurasse, promisisse, qui certus est, se id fecisse in somno. Idem dic de ebrietate & phrenesi. Cæterum, quando quis vovit, vel alio modo promisit in subita passione, puta, iracundiâ, vel alia perturbatione animi, & deinde dubitat, an fuerit rationis sufficienter compos, ac liber? res paulò videtur difficilior. Nam rarò & vix unquam ira, vel alia passio quantumcunque vehemens usum rationis ita tollit, ut non sufficiat ad benè vel malè operandum. Cùm aliàs occidens quempiam ex impetu iræ excusaretur à peccato mortali, quod tamen regulariter non contingit. Nihilominus ex hypothese, quòd vovens, aut promittens re probè examinata adhuc verè dubitaret, an ejusmodi passio sufficientem libertatem sibi reliquerit? is nec voto, nec alia promissione teneretur. Castrop. *loc. cit. n. 10.* & apud eum Suarez de voto *lib. 4. c. 6. n. 10.* Tambur. ubi supra *n. 21*, Ratio est: quia esset dubium de substantia voti, vel promissionis, libertas autè staret in possessione.

XVIII. Corollarium VI. Siquis immemor verborum, quibus est usus, dum vovit, vel aliter promisit, adhibita morali diligentia dubitet, an voverit, vel promiserit majus vel minus? solum tenetur ad id, quod est minus. Sanchez. *lib. 4. Decal. c. 13. n. 17.* Boss plurimos referens *n. 1666*, ita dubius invincibiliter, an voveris ingredi religionem aliquam, indeterminate & in genere, vel an aliquam determinatam? solum teneris ingredi hanc determinatam, ita, ut si in istam non admittaris, à voti obligatione sis penitus liber. Item in dubio, an voveris ingredi religionem strictiorem, vel an minus strictam? teneris solum ad minus strictam. Similiter, quando dubitas, an voveris solum ingressum religionis, vel etiam emissionem professionis? Teneris solum ingredi, potesque rursus egredi ante professionem ex Ordine. Pariter, si certus sis, te vovisse castitatem, dubitas autem, an omnimodam, vel conjugalem, an temporalem, vel perpetuam? an absolute vel sub conditione assumpti status religiosi? Potes eligere id, quod minus est. Et ideo in primo casu satisfacis voto, si serves castitatem conjugalem. in secundo, si temporalem. in tertio, si serves assumpto statu religioso. Vide Bonac. *disp. 1. de contract. q. 2. pu. 2. § incid. n. 5.* Dianam de *Consc. dub. resol. 36.* Tambur. *n. 6. q. 13. & seqq.* Bardi §. 6. Iterum in dubio, an voveris dare centum, vel ducentos aureos? an vinum optimum, vel mediocre? an recitare integrum Rosarium, vel solum tres decades? poteris pati modo eligere id, quod minus est. Ratio horum omnium, & plurium similium est: quia certa possessio stat pro libertate, quæ a dubio invincibili coarctari non debet. Adde, quod in obscuris, ut habet reg. Juris, minimum sit sequendum.

XIX. Corollarium VII. Memor autem verborum, quibus usus est, dum vovit, & nihilominus dubitans ad quidnam teneatur?

se debet resolvere juxta sensum, usumque verborum, in quo communiter accipiuntur. Hinc si vovisti Ecclesiae calicem, non satisfacis dando ligneum, vel aheneum, sed dare teneris aureum, vel argenteum, saltem secundum superiorem cuppam. Ratio est: quia nomine sacri calicis intelligitur is, qui est aptus ad celebrandum sacrificium missae. Atqui talis est aureus, vel argenteus, vel dicto modo semiargenteus, non vero ligneus, aut aheneus, [ergo. Diana resol. 48. Boss. n. 1667. Tambur. n. 18. & alij. Similiter si vovens castitatem dixisti absolute: *voveo*, vel *promitto castitatem*, teneris in dubio, an intellexeris perpetuam, vel temporariam? servare perpetuam. Ita Sanchez. n. 16. Bardi §. 9. Ratio est: quia illa verba intelligi solent de perpetuitate. Quare in dubio eorum sensus est in possessione.

XX. Corollarium VIII. In dubio, an materia voti, quod quis edidit, sit licita & honesta, necne? diligenter expendenda est res ipsa, vel peritiores consulendi. Quod si his praestitis, dubium adhuc remaneat, volunt Svarez, Merolla, & alij apud Francisc. Bardi §. 10. votum neque impleri posse, neque omitti, sed petendam esse dispensationem. Ratio est: quia vovens alioquin exponit se periculo peccandi. Cum enim constet, votum existere, pro illo stat possessio, & consequenter non potest licite intermitteri. Rursus cum non constet de honestate materiae, votum exsequens est in periculo persolvendi rem Deo ingratam. Ut igitur securè procedatur, petenda est dispensatio. Sed quid agendum, quando vovens versatur in talibus circumstantiis, ut votum vel exequi, vel omittere debeat eo tempore, quo urget ejus obligatio, & neque possit rationes pro utraque parte satis expendere, neque petere ab altero Consilium, neque à superiore dispensationem? In hoc eventu Bardi existimat votum esse omittendum, ne illud exsequendo incurratur periculum exereendi actionem Deo ingratam. Neque

Neque dicas, etiam omittendo votum incurri periculum peccandi contra obligationem voti. Nam votum, inquit, in talibus circumstantiis non videtur obligare: quia materia dubia quoad honestatem nequit esse materia voti. Confirm. Dubium de honestate materiae est formaliter dubium de substantia voti (idem dic de juramento, aut alia promissione) quia honestas materiae essentialiter requiritur ad illud. Sed in dubio invincibili de substantia voti nulla est ejus obligatio, prout jam saepius dictum est: ergo nec in dubio invincibili de honestate materiae. Videatur Castrop. pu. 12. n. 2, Tambur. n. 22.

§. III.

Dubia circa materiam Obedientiae.

SUMMARIUM.

21. *Communis sententia obligat subditum ad obediendum in dubio, an res praecepta sit licita?* 22. *Quadam objectiones.* 23. *Soluntur.* 24. 25. 26. 27. *Limitationes communis sententiae.* 28. *An pertineat ad subditum inquirere, num superior recte praecipiat?* 29. *Valentinarius tenetur parere superiori prohibenti jejunium, vel recitationem breviarii.* 30. *Quid agendum militi in dubio, an bellum sit justum?*

XXI. **C**OROLLARIUM I. Subditus dubitans, an res, quam praecipit superior, sit licita, necne? in tali dubio, quando id adhibita morali diligentia vincere non potest, tenetur obedire. Sanchez. lib. 6. in Decal. cap. 3. n. 3. ubi quam plurimos refert. Castrop. pu. 13. n. 3. estque communis sententia contra Adrianum, & Gabriel. Vasquez. Ratio est: quia certa praesumptio Juris, adeoque possessio praecipienda stat pro superiore, qua spoliari ob dubium subditi non debet. Itaque licet superior subdito videatur praecipere quid legi Divinae adversum, non eximitur ab ob-